

Viola lutea

Foto: Frans IJsselstijn

Nomenclatuur/etymologie

De botanische naam *Viola* is afkomstig uit het Latijn en betekent 'violet' of 'paarse bloem', een verwijzing naar de oorspronkelijke kleur van veel viooltjes. De soortaanduiding *lutea* is eveneens Latijn en betekent 'geel'. De naam *Viola lutea* vertaalt dus letterlijk naar 'geel viooltje', wat in overeenstemming is met de meest voorkomende bloemkleur van de soort. De plant staat in het Nederlands ook bekend als Geel Viooltje of in het Engels als *Mountain Pansy*.

Taxonomie

Viola lutea is een overblijvende, kruidachtige vaste plant die tot het geslacht *Viola* behoort. Het wordt beschouwd als een van de voornaamste voorlopers van het gekweekte Tuinviooltje (*V. × wittrockiana*). De plant wordt als volgt geclassificeerd:

- Rijk: Plantae
- Orde: Malpighiales
- Familie: Violaceae (Viooltjesfamilie)
- Geslacht: *Viola*
- Soort: *V. lutea*

Synoniemen

Er zijn verschillende synoniemen en voorheen als aparte soorten beschouwde taxa die nu als ondersoorten of variëteiten van *Viola lutea* worden beschouwd. Belangrijke synoniemen of gerelateerde namen zijn: *Viola calaminaria* (nu *V. lutea* subsp. *calaminaria* of Zinkviooltje), *Viola tricoloroides*, *Viola tricolor* var. *grandiflora*, en *Viola lutea* var. *elegans*.

Variëteiten en cultivars

Hoewel *Viola lutea* zelf een botanische soort is en de belangrijkste ouder is van de tuinhybride *V. × wittrockiana* (het 'gewone' Tuinviooltje), zijn er enkele ondersoorten en cultivars bekend. De belangrijkste ondersoort is *V. lutea* subsp. *calaminaria* (foto; het Zinkviooltje), een metaalminnende plant die in Nederland en België voorkomt. De variëteit *V. lutea* var. *westfalica* is een andere op zware metalen aangepaste vorm. Een bekende, hoewel mogelijk generieke, cultivar in de handel is *Viola lutea* 'Splendens' met felgeel tot goudgeel bloemen.

Familie

Viola lutea behoort tot de Violaceae, de Viooltjesfamilie. Deze familie omvat ongeveer 1000 soorten, waarvan het geslacht *Viola* met ruim 500 soorten veruit het grootst is. De Violaceae staan bekend om hun bloemen met vijf kroonbladen, waarvan het onderste kroonblad vaak een spoor vormt.

Hoogte

Dit is een compacte, bodembedekkende vaste plant die uit een kruipende wortelstok (rizoom) groeit. De bloeistelen bereiken een hoogte van ongeveer 10 tot 20 centimeter. De plant vormt dichte, uitbreidende pollen.

Bloemkleur

De bloemkleur is traditioneel en het meest voorkomend goudgeel tot zachtgeel, wat de soortnaam *lutea* (geel) verklaart. Echter, *V. lutea* is morfologisch zeer variabel; er komen ook individuen voor met paarse, violette of tweekleurige (partikleurige) bloemen. De bloemen zijn relatief groot (2 tot 3,5 cm breed) en bezitten een slanke spoor die minstens twee keer zo lang is als de kelkaanhangsels.

Bladkleur

De bladeren zijn helder ovaal tot eivormig en getand, met een donkergroene kleur. De onderste bladeren zijn meestal ovaal en stomp, terwijl de bovenste bladeren meer langwerpig kunnen zijn. Het is een wintergroene plant die zijn loof behoudt, vooral in mildere klimaten.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Viola lutea* begint laat in het voorjaar en loopt door tot in de zomer, meestal van mei tot augustus. Regelmatig verwijderen van uitgebloeide bloemen (deadheading) bevordert een langere bloei.

Standplaats

Viola lutea is een bergsoort en gedijt in goed doorlatende, humusrijke grond. De plant verdraagt een breed scala aan pH-waarden, van licht zuur tot licht basisch (kalkrijk), en is zelfs aangepast aan de zware metalen bevattende 'calaminarian grasslands' in de mijnbouwgebieden. Hij groeit het beste in volle zon tot lichte schaduw en vereist gelijkmatig vochtige grond.

Herkomst

De soort is inheems in Europa, met een verspreidingsgebied dat zich uitstrekt van de Britse Eilanden (voornamelijk in de hooglanden van Wales, Noord-Engeland en Schotland) tot Centraal-Europa (Oostenrijk) en verder oostwaarts tot de Balkan. Het is typisch een soort van ongecultiveerde hooglandweiden en rotsachtige richels.

Soort gewas

Het is een langlevende, meerjarige, kruidachtige vaste plant (*perennial*) met een polvormende en verspreidende groeiwijze.

Vermeerderingswijze

De voornaamste vermeerderingswijze is door zaad, dat het beste vers wordt gezaaid en duisternis nodig heeft om te kiemen, vaak met een koude stratificatieperiode. De plant kan ook vegetatief vermeerderd worden door deling van de kruipende wortelstokken.

Klimaatzone

Viola lutea is een zeer winterharde alpiene soort en wordt over het algemeen als winterhard beschouwd tot USDA zone 4. Dit betekent dat de plant zeer lage temperaturen kan verdragen, typisch van -30 tot -34 graden Celsius . Hij geeft de voorkeur aan gebieden met koele zomers.

Insecten

De bloemen worden bestoven door insecten, waartoe ze worden aangetrokken door hun kleur, spoor en soms subtiele geur. Zoals alle viooltjes is *V. lutea* een waardplant voor de rupsen van verschillende soorten Parelmoervlinders (*Argynnis* en *Boloria* soorten).

Bronvermelding

https://bsbi.org/wp-content/uploads/dlm_uploads/Viola_lutea_species_account.pdf

<https://www.rhs.org.uk/plants/71784/viola-lutea/details>

https://en.wikipedia.org/wiki/Viola_lutea

https://nl.wikipedia.org/wiki/Geel_viooltje

https://en.wikipedia.org/wiki/Viola_lutea_subsp._calaminaria

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Viola</i> (violet); <i>lutea</i> (geel); 'Geel Viooltje'
Taxonomie	<i>Rijk:</i> Plantae, <i>Familie:</i> Violaceae, <i>Geslacht:</i> <i>Viola</i> , <i>Soort:</i> <i>V. lutea</i>
Synoniemen	<i>Viola calaminaria</i> , <i>Viola tricoloroides</i> , <i>Viola tricolor</i> var. <i>grandiflora</i>
Variëteiten en cultivars	<i>V. lutea</i> subsp. <i>calaminaria</i> (Zinkviooltje), <i>V. lutea</i> var. <i>westfalica</i> , 'Splendens'
Familie	Violaceae (Viooltjesfamilie)
Hoogte	10 tot 20 centimeter
Bloemkleur	Typisch goudgeel, maar ook paars, violet of tweekleurig
Bladkleur	Donkergroen, ovaal, getand, wintergroen
Bloeiperiode	Late lente tot zomer (Mei- Augustus)
Standplaats	Volle zon tot lichte schaduw; goed doorlatende, humusrijke, vochtige grond
Herkomst	Europa (Britse Eilanden, Centraal-Europa tot de Balkan)
Soort gewas	Meerjarige, kruidachtige vaste plant (<i>perennial</i>)
Vermeerderingswijze	Zaaien (met koude stratificatie) en deling van wortelstokken
Klimaatzone	Zeer winterhard (tot USDA Zone 4)
Insecten	Trekt bestuivers aan; waardplant voor Parelmoervlinders